

heersrichtlijnen, die o.a. te vinden zijn in de publikatie van het RIN: Natuurbeheer in Nederland. Het lijkt zelfs mogelijk daarvoor rijkssubsidie te verkrijgen. Het ministerie van CRM stelt immers geregeld geld beschikbaar voor "achterstallig onderhoud aan tuinen en parken van buitenplaatsen en landgoederen".

Tot slot wil ik met instemming Doing (1962) citeren: "Het is meer dan een daad van zelfbehoud, indien wij elke boom en elke vierkante meter ... hier sparen, zodat de ... weldadige en typisch Hollandse sfeer van deze streek gehandhaafd blijft. Vooral het

vroege voorjaar is nergens zo mooi als hier".

Literatuur

- Deelen, D. van, 1973. Historie van Castricum en Bakkum. Schoorl.
 Doing, H., 1962. De buitenplaatsen en bossen langs de binnenduintrand van Noord- en Zuid-Holland. Nat. en Landsch. 16(5).
 Gedeputeerde Staten, 1981. Ontwerp-streekplan Noord-Kennemerland.
 Jansen, M.T. en D.T.E. van der Ploeg, 1977. Stinzeplanten in Nederland. Wet. Meded. KNNV, nr. 122.

- Londo, G. en H.N. Leys, 1979. Stinzeplanten en de Nederlandse flora. Gorteria 9(7/8).
 RIN, 1979. Natuurbeheer in Nederland. Levensgemeenschappen. Wageningen.
 Thijsse, Jac. P., 1979. Omgang met planten. Amsterdam.
 IJzendoorn, A.L.J. van, 1980. Een hok in Bakkum-Noord. Natura 77.
 IJzendoorn, A.L.J. van, 1981 (in prep., verschijnt in aug.). Papenberg, een hok in Castricum. Natura 78.

Adres van de schrijver:
 Eerste Groenelaan 135
 1901 TC Castricum.
 tel. 02518 - 53297.

Een exkursie in België

door MARIJKE WALLAGE

"Zijn er dan nog duinen in België?" hoor ik menigeen al zeggen. Jazeker. Gedeeltelijk verborgen achter boulevards met flats blijken grote verrassingen te schuilen.

Wij, een aantal leden van de Noordhollandse werkgroep Duin en Kust en een aantal andere betrokkenen bij de Stichting Duinbehoud, waren zo gelukkig daar te worden rondgeleid door een aantal Vlaamse biologen, nl. Frank DeRaeve, Annemie d'Hondt en Marc Leten.

De Westhoek

Vlak onder het uitdijende Belgische dorp De Panne ligt een ruim 300 ha groot duinterrein, grenzend aan Frankrijk. Het is een staatsnatuurreservaat, dat sinds 1958 beheerd wordt door Waters en Bossen, de Belgische variant op ons Staatsbosbeheer.

Annemie heeft hier een vegetatiekaart gemaakt en het beheer bestudeerd. Doordat er niet aan vastlegging van het duin is gedaan hebben zand en wind er vrij spel. We zien hier nog actieve duinvorming op grote schaal. Het resultaat wordt gevormd door een aantal parabolen met daarvoor een vallei uitgestoven tot op het grondwater. Op deze "pannevloeren", zoals de Vlamingen dat noemen, vindt dan langzamerhand kolonisatie en successie plaats.

In de oudere valleien staan veel Duindoornstruiken, ietwat tot teleurstelling van de onderzoekers, die meenden dat de open vegetatie waarin o.a. Parnassia voorkomt te weinig kans krijgt. Door het massale stuiven komt ook het Knopbiesverbond (te) weinig aan bod.

Hoewel het zand zich heeft verplaatst was goed te zien bij een betonweg uit de Tweede We-

reldoorlog, waaroverheen inmiddels een meer dan manshoge zandberg is gestoven.

Aan de landzijde van de parabolen ligt het zgn. Centrale Wandelduin, een ca. 100 ha (!) grote zandberg. Hier en daar steekt een dode Kardinaalsmuts uit het zand, 8 m hoge Populieren zijn overspoeld geworden.

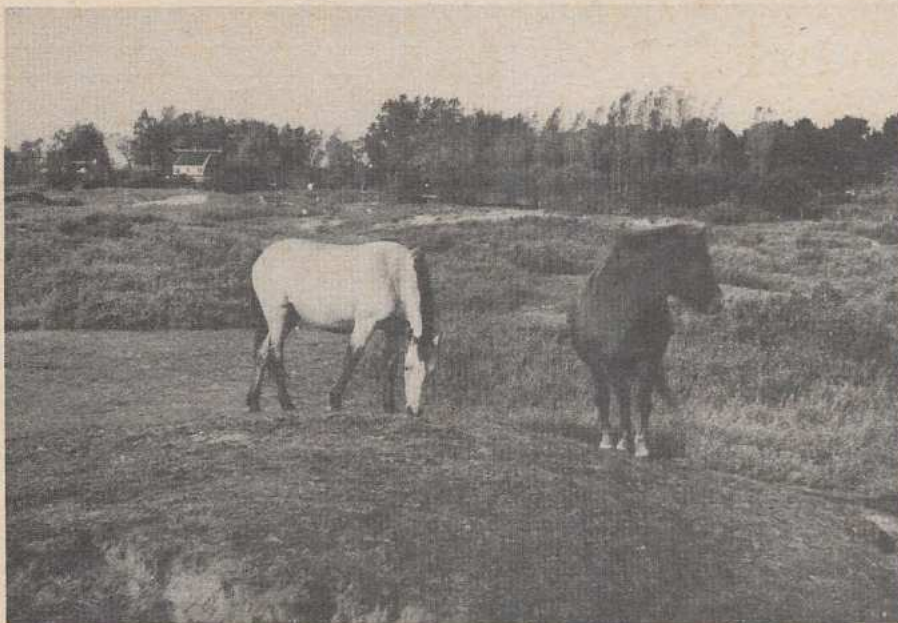

De buitenduinen van de Westhoek (foto Albert Salman)

Een desolaat en indrukwekkend landschap.

De ontstaansgeschiedenis en de ontwikkeling van de Westhoek is beschreven door Depuydt (1). Het unieke gebied kreeg in 1958 in een zgn. Gewestplan de reservaatstatus. Helaas heeft dit niet kunnen voorkomen dat er een stuk van is afgeknabbeld voor recreatiebungalows.

Verder kennen zij eenzelfde probleem als wij: verdroging. De Vlamingen noemen dat "watertafeldaling" (1). Die ruikt op vanuit een landinwaarts gelegen waterwingebied. De verdroging kan herkend worden aan het feit dat de jonge pannenvloeren dieper liggen dan de oudere. Het lijkt erop dat het uiterste zuidwesten nog

Grazende paarden in de Groenendijk (foto Albert Salman)

niet is verdroogd. Hier staan o.a. Bitterling, Groot zonneroosje en Herminium.

Het Oostduinpark

Iets noordelijker ligt een ander stuivend duin. Ook hier een aantal parabolen met tot het grondwater uitgestoven pannenvloeren. Een grote vlakte was nog actief aan het stuiven. Frank betreunde ook hier de snelle successie tot Duindoornstruweel waardoor o.a. Parnassia, Duizendguldenkruid en Moersawespenorchis weinig kansen krijgen.

Het Oostduinpark is secundair in verstuiwing gekomen, met voedselarm zand. Rood zwenkgras komen we in de kolonisatie meer tegen dan Helm. Alleen bij veel vocht (veel sneeuw 's winters) kan Helm daar kiemen.

Het terrein grenst niet meer aan zee, waarvan het afgeschermd wordt door een boulevard met gebouwen. Het wordt door omwonenden als wandelpark gebruikt en bovendien zal er binnenkort waarschijnlijk water worden gewonnen.

De Groenendijk

Vlakbij Oostduinkerke ligt een binnenduingrasland, waarin de voormalige afgezande akkertjes nog herkenbaar zijn. Nu wordt het begraasd door enkele paarden en veel konijnen. Vooral in droge zomers kunnen de konijnen het wilgenstruweel hier daadwerkelijk verkleinen.

In deze duingraslanden vonden we o.a. Dwergvlas, Dwergbies, Liggende asperge, Nachtsilene,

Addertong, Gewone vleugeltjesbloem en de in de Nederlandse duinen niet of nauwelijks voorkomende Duinbergvlas, Groot zonneroosje en Aarddistel. Zeer fraai was ook een stuk vol Duinroosjes.

Het gebied, waarin twee drinkpoelen voor de paarden liggen, vertoont in landschappelijk opzicht veel overeenkomsten met de vroongronden van Schouwen en

Goeree. Het is het laatste binnenduingrasland in heel België en heeft desondanks de planologische bestemming van bouwgrond! Ongelooflijk.

bescherming en beheer

Het bezoek aan onze zuiderburen was zeer interessant. Vooral de grote verschillen in beheer waren opvallend. We keken onze ogen uit bij de actieve duinvorming zoals die daar nu nog plaatsvindt.

Onze Belgische vrienden toonden zich zeer bezorgd over het gebrek aan planologische bescherming van de duingebieden. Daardoor relativeren ze verdroging meer dan wij.

Wij willen tenslotte de hoop uitspreken dat alle betrokkenen zich in België bijtijds de waarde van deze gebieden zullen realiseren.

literatuur

(1) F. Depuydt, 1967. Bijdrage tot de geomorfologische en fyto-geografische studie van het domaniacaal natuurreservaat De Westhoek.

(2) F. de Raeve, 1980. Groenendijk: of haalt Vlaanderen botanisch meest belangwekkend natuurmonument 1981? Natuurreservaten 31: 7-19.

AGENDA

AS

3-7 aug.: actie Olieverontreiniging

De Werkgroep Noordzee zal tijdens de bouwvakvakantie een publieksgerichte actie voeren tegen de olieverontreiniging, die onze stranden bij voortduring teistert. In de eerste volle week van augustus wordt met een huifkar langs de drukste strandgedeelten van Scheveningen, Noordwijk en Zandvoort getrokken, waarbij informatie wordt gegeven, o.m. in de vorm van folders en affiches.

29-30 aug.: Demonstratieve Duintocht

De Stichting Duinbehoud organiseert een demonstratieve fietstocht door de duinen van IJmuiden tot Den Haag. Doel van de tocht is: de aandacht van de plaatselijke bevolking, besluitvormende instanties en de pers te vestigen op de gevolgen van de dreigende ingrepen in het duinlandschap én op de goede alternatieven die hiervoor bestaan. Van belang hierbij is dat op korte termijn beslist zal worden over meerdere schadelijke ingrepen in juist dit duingedeelte.

Zie verder de bijlage middenin deze Duin.

19 sept.: Studiedag kalkarme duinen

Op zaterdag 19 sept. organiseert de Werkgroep Duin en Kust een studiedag met als thema "Beheer van kalkarme duinen". Dit thema is om twee redenen gekozen:

- vooral de afgelopen decennia is de achteruitgang van de natuurwaarden in de kalkarme vastelandsduinen vaak groot geweest. Moge-